

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BLU-BACH15

Predefinert informasjon

Startdato:	04-01-2019 09:00	Termin:	2018 HØST
Sluttdato:	11-01-2019 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave	Studiepoeng:	15
SIS-kode:	203 BLU-BACH15 1 BOPPG 2018 HØST		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.: 25

Informasjon fra deltaker

Tittel *: Barnehagelærerens muligheter for å styrke barns sosiale ferdigheter

Antall ord *: 8681

Tro- og loverklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)

Gruppenummer: 17

Andre medlemmer i gruppen: Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

BACHELOROPPGAVE

Barnehagelærerens muligheter for å styrke barns sosiale ferdigheter

The kindergarten teacher's ability to enhance children's social skills

Mona Kristin Dalaker Sjursen

Navn på bachelorprogrammet: BLU-BACH15 Bacheloroppgave

Fakultet/Institutt/program: Avdeling for lærerutdanning og kulturfag

Veiledere: Marianne Størkson og Maritha Berger Nylund

Innleveringsdato: 11.01.19

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.

Høgskulen
på Vestlandet

Barnehagelærereens muligheter for å styrke barns sosiale ferdigheter

*«På hvilken måte kan barnehagelæreren være med på å
styrke barns sosiale ferdigheter?»*

Av: Mona Kristin Dalaker Sjursen

Kandidatnummer 25

Høsten 2018

Forord

Jeg vil takke mine to veiledere, Marianne Størkson og Maritha Berger Nylund, for at de har stilt opp ved å gi god veiledning igjennom hele denne forskningsprosessen. De har alltid vært tilgjengelige på både e-post og telefon når jeg har trengt det, samtidig som de har gitt konstruktive tilbakemeldinger for at jeg skal forbedre oppgaven min best mulig. Jeg vil også takke informantene mine som har stilt opp til intervju, slik at det har vært mulig for meg å gjennomføre mitt forskingsarbeid.

Mona Kristin Dalaker Sjursen

Stord

17. desember 2018

Sammendrag

Temaet for denne oppgaven er barns sosiale ferdigheter, hvor jeg ønsket å finne ut av hvilke muligheter barnehagelæreren har for å styrke barns sosiale ferdigheter. Problemstillingen min falt dermed på «*På hvilken måte kan barnehagelæreren være med på å styrke barns sosiale ferdigheter?*». Formålet med denne oppgaven er å sette fokus på de barna som har utfordringer når det kommer til å være i sosiale sammenhenger. For å finne svar på dette har jeg valgt den kvalitative metoden, hvor jeg har benyttet meg av intervju.

Det har blant annet kommet frem at voksentetthet og små grupper er en viktig forutsetning for at barn skal klare å utvikle sine sosiale ferdigheter, da dette blir sett på som en god læringsarena for barnet. Dette er fordi det kommer frem at det er de store gruppene som kan være utfordrende. Varmegrensesettende voksne og relasjoner blir også satt i fokus da det er dette som bygger grunnlaget for hvordan man kan utvikle ferdighetene. Gode relasjoner mellom barn og voksen, vil ha større sjanser for å lykkes i arbeidet, enn de som har dårlige relasjoner. Relasjonene vil også spille inn for hvor vidt man kan være grensesettende voksne. For at man skal klare å legge til rette for dette, vil kompetansen og kvaliteten en har i barnehagen være viktig, da dette er med på å gi en forståelse av barnet.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	6
1.1 Bakgrunn for valg av temaet	6
1.2 Oppbyggingen av oppgaven	6
2.0 Teorigrunnlag	8
2.1 Sosial kompetanse	8
2.2 Sosiale ferdigheter	9
2.2.1 Ferdighetsdimensjonene	10
2.3 Barnehagelærerens kompetanse for å sikre kvalitet i barnehagen.....	11
2.4 Relasjoner	12
2.5 Lek og samspill.....	13
3.0 Metode	15
3.1 Valg av metode	15
3.2 Intervju.....	15
3.3 Informanter	16
3.5 Ethiske vurderinger.....	17
3.6 Reliabilitet og validitet	17
4.0 Presentasjon av resultat og drøfting	19
4.1 Sammenhengen mellom sosial kompetanse og sosiale ferdigheter.....	19
4.1.1 Små grupper og voksentetthet.....	20
4.1.2 Varmegrensesettende voksne og relasjoner	22
4.1.3 Kvalitet og kunnskap	24
5.0 Avslutning	26
Litteraturliste	28
Vedlegg 1: Samtykkeskjema	31
Vedlegg 2: Intervjuguide	32

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av temaet

Samfunnet som vi vokser opp i er i stadig forandring og endring, noe som fører til at barn må forholde seg til flere sosiale arenaer i hverdagen. Dette er for eksempel familie, barnehage, fritidsklubber, idrettslag, vennekretser og lignende (Vetland, 2013, s. 37). I følge Vetland (2013, s. 38) vil endringene være med på å kreve at barn og unge må beherske det samfunnet som er rundt dem, og dermed ha mange sosiale ferdigheter. Det er også blitt et økende antall barn og unge som har atferdsproblemer i barnehagen og skolen. Dette kan føre til at de mister viktig kontakt sammen med jevnaldrende, føler seg ensomme, og mister den positive kontakten sammen med voksne. Dette fører til at barn ikke får være med i lek, og i senere tid kan det føre til at jevnaldrende trekker seg unna (Vetland, 2013, s. 38). Ut i fra dette mener jeg at vi som barnehagelærere har en viktig oppgave for at barn skal føle seg inkludert i fellesskap, og sørge for at de ikke havner utenfor. Vi må med andre ord være med på å bygge et godt grunnlag for tiden videre i fremtiden.

Jeg har også erfart gjennom praksis at det er store forskjeller på barns sosiale ferdigheter, når det kommer til hvordan de fungerer i lek, og i samspill sammen med andre. Spesielt la jeg merke til et barn som slo og brukte høye lyder for å uttrykke seg, når barnet skulle få oppmerksomhet fra de andre barna på avdelingen. Noen ganger var det jeg som ble satt med dette barnet for å hjelpe det inn i lek og skape gode samspill sammen med et annet barn. Dette var derfor med på å vekke en stor interesse for temaet, og jeg ville finne ut mer av hvordan jeg som kommende barnehagelærer kan være med på å styrke disse ferdighetene hos barn. Etter flere søk har jeg også funnet ut at det er lite forskning på dette temaet. Problemstillingen min er derfor «*På hvilken måte kan barnehagelæreren være med på å styrke barns sosiale ferdigheter?*». Ved å skrive denne oppgaven, håper jeg derfor at jeg kan belyse hvilke muligheter barnehagelæreren har, for å kunne styrke de sosiale ferdighetene hos barn.

1.2 Oppbyggingen av oppgaven

Oppgaven begynner med en presentasjon av ulike teori som jeg synes er nødvendig for oppgaven. Denne delen består av fem ulike deler som er: sosial kompetanse og dens viktighet, sosiale ferdigheter og de fem ulike ferdighetsdimensjonene, barnehagelærerens kompetanse for å sikre kvalitet i barnehagen, relasjonens betydning for å styrke barns sosiale ferdigheter, og til slutt lek og samspill som er en viktig læringsarena. Videre skal jeg ta for meg den

kvalitative metoden i metodekapittelet, da dette er den forskningsmetoden jeg har valgt å bruke for å finne svar på oppgaven min. Her trekker jeg frem valget av metoden og informanter, etiske vurderinger, og til slutt oppgavens reliabilitet og validitet. Til slutt har jeg knyttet funnene mine og drøfting i en del, hvor jeg har tatt utgangspunkt i de funnene som er mest relevante for oppgaven, og knyttet dem til teorien.

1.3 Avgrensinger

I denne oppgaven har jeg valgt å fokusere på hvordan barnehagelæreren kan være med på styrke barns sosiale ferdigheter. Jeg har valgt å fokusere på de generelle rammene for oppgaven, på grunn av plass kapasiteten. Derfor har jeg tatt for meg den sosiale kompetansen, da jeg mener dette er med på å legge grunnlag for de sosiale ferdighetene som barna utvikler. I tillegg til dette har jeg valgt ut lek og samspill, viktigheten av kvalitet og kunnskap i barnehagen, og relasjonenes betydning for at barnehagelæreren skal klare å utvikle ferdighetene. En kunne også hatt et perspektiv på barns egen lek, men ut i fra problemstillingen min ser jeg ikke på dette som nødvendig i denne oppgaven, selv om det er viktig.

2.0 Teorigrunnlag

I denne delen av oppgaven skal jeg til å begynne med ta for meg begrepene sosial kompetanse og sosiale ferdigheter. Deretter skal jeg ta for meg ulike teori som jeg skal knytte opp mot hvordan barnehagelæreren kan være med på å styrke barns sosiale ferdigheter.

Ifølge Midthassel, Bru, Ertesvåg og Roland (2011, s. 11) har alle barn rett til et læringsmiljø som er med på å fremme helse, læring og trivsel. Dette forutsetter at man møter voksne som forstår, ser og som kan sette inn tiltak som fører til at en ikke får en uheldig utvikling. For at barnehagelæreren skal klare dette, vil det være viktig at en blant annet har kunnskap om forhold som gjør en sårbar, hvordan det kan utvikle seg, forståelse av sosial samhandling, samt hvordan en kan hjelpe barn som trenger det. Hvis man har denne type kunnskap og ser barnet, vil dette kunne føre til at barnet får en opplevelse av at barnehagen er et trygt sted å være.

Rammeplanen for barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10) presiserer også at *«barnehagens samfunnsmandat, er i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng»*. De voksnes oppgave i barnehagen vil dermed være å skape trygghet, trivsel og tilhørighet, samt veilede barn i lek, der leken kan få et negativt spillmønster. De ansatte skal ta barnas perspektiver ved å følge barnet opp og anerkjenne det, i tillegg til å legge til rette for et inkluderende fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 17-18).

2.1 Sosial kompetanse

Den sosiale kompetansen består av sosiale ferdigheter, og kunnskaper som sier noe om hvor, når og hvordan en skal bruke dem (Ogden, 2015, s. 27). Vi kan definere sosial kompetanse på ulike måter, hvor blant annet Vedeler (2007, s. 14) hevder at sosial kompetanse handler om hvordan mennesker løser problemer i relasjoner med andre mennesker. Dette innebærer at man har en evne til å ta initiativ, bygge vennskap og løse konflikter. Å klare å mestre og lykkes i det å være i spill med andre, er også med på å betegne den sosiale kompetansen (Lamer, 2014, s. 8). Den sosiale kompetansen handler om å være god til noe, og er en viktig del av vår identitet og selvfølelse. Vi er ikke født med kompetansen, men den vil være et

resultat av miljøets tilretteleggelse for at den enkelte skal klare å utvikle sitt potensial (Pape, 2000, s. 20-21).

Den sosiale kompetansen blir sett på som en vanlig del av barnets læring og utvikling. Derfor kan en fort undervurdere den betydningen sosial kompetanse har, for at barn skal klare å mestre hverdagen i barnehagen, men også blant venner (Lamer, 2014, s. 8). Ogden (2015, s. 225) påpeker også at man legger merke til hvor viktig den sosiale kompetansen er, når en ser at noen mangler denne type kompetanse. Vi har derimot blitt bedre og mer oppmerksom på viktigheten av den sosiale siden hos barnets utvikling. Samtidig som en har sett viktigheten av at et barn verdsettes og integreres i det sosiale miljøet i barnehagen (Lamer, 1997, s. 19).

For at en skal klare å bygge vennskap og andre viktige relasjoner i familien, barnehagen og hos venner, vil den sosiale kompetansen ifølge Ogden (2015, s. 225) være med på å legge grunnlag for dette. Dette er fordi at barn som er sosial kompetente har lettere for å få seg venner, samtidig som de fremstår med selvtillit og virker tryggere på seg selv. Derfor er det ifølge Rammeplanen for barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19) viktig at personalet støtter barnet sin selvfølelse, støtter i å ta andres perspektiv, se ting fra flere sider og reflektere over følelser og opplevelser. I tillegg til dette skal personalet hjelpe til med å ta hensyn til andre sine behov, bidra til at alle har noen å leke med og lærer å beholde vennskap.

Å ha sosial kompetanse er en viktig forutsetning for at barn skal kunne mestre utviklingsoppgaver når det kommer til de ulike alderstrinnene, samtidig som det legger grunnlag for mestring av utfordringer som en kan møte på senere i livet (Ogden, 2015, s. 226). De sosiale relasjonene en utvikler er viktig for hvordan en blir oppfattet av andre, og hvordan en oppfatter seg selv, samtidig som det har noe å si for hvilken grad en blir akseptert (Ogden, 2015, s. 225)

2.2 Sosiale ferdigheter

Sosiale ferdigheter blir ifølge Ogden (2015, s. 243) sett på som viktige byggesteiner i den sosiale kompetansen. For at en skal klare å vise høy sosial kompetanse, må en ha en del sosiale ferdigheter som er hensiktsmessige i forskjellige situasjoner (Lamer, 1997, s. 41). Ferdighetene blir også sett på som barnets viktigste prosjekt i de tidlige leveårene (Størksen, 2018, s. 79). Sosiale ferdigheter blir beskrevet av Cartledge og Kleefeld (1996, s. 8) som en

måte å oppføre seg på. Ogden (2015, s. 243) hevder at det handler om en måte å omgås andre mennesker på, i tillegg til at det er ferdigheter som må læres, og skjer når en får tilbakemeldinger på handlinger en gjør eller når en observerer andre. Det kan handle om måter å hilse på, takke eller ta initiativ på, hvor målet vil være å lykkes og oppnå noe i sosiale sammenhenger (Vedeler, 2007, s. 15). Lignende skriver Ogden (2015, s. 243) hvor han hevder at sosiale ferdigheter kan handle om å svare på invitasjoner fra andre slik at en kan snakke eller gjøre noe sammen, samtidig som det handler om å ta initiativ overfor andre.

For at barn skal lære seg å utvikle sosiale ferdigheter, mener Webster-Stratton (2013, s. 85-86) at det vil være nødvendig å stå frem som rollemodeller for gode sosiale ferdigheter. Når man for eksempel leker med barnet vil det være viktig å ha respekt for barnets tanker og ideer, være positiv, smile, hjelpe, gi komplimenter og samarbeide. Dette er på bakgrunn av at barnet vil lære disse sosiale ferdighetene og relasjonsferdighetene når de ser at vi gjør det sammen med dem i lek (Webster- Stratton, 2013, s. 85-86).

2.2.1 Ferdighetsdimensjonene

Innenfor sosiale ferdigheter har vi også 5 ulike ferdighetsdimensjoner (Ogden, 2015, s. 244). Ifølge Lamer (2014, s. 23) er intensjonen ved disse dimensjonene at en skal klare å danne en helhet for hvordan en skal arbeide med barns sosiale kompetanse. De 5 dimensjonene mener Ogden (2015, s. 248) at er de viktigste gruppene barn bruker når de skal klare å samhandle med andre mennesker.

Den første ferdighetsdimensjonen er empati som handler om at en skal klare å ha respekt for andres følelser og synspunkter, samt vise omtanke (Ogden, 2015, s. 244). Dette mener Lamer (2014, s. 23) er grunnleggende for at barn skal klare å være i samspill. Barn klarer å ta andres roller og å vise empati svært tidlig, og det vil derfor være viktig å være klar over dette. Empati kan blant annet uttrykkes ved å gi positive tilbakemeldinger ved å være en aktiv lytter (Ogden, 2015, s. 245). Samarbeid er den andre ferdighetsdimensjonen som ifølge Ogden (2015, s. 245) handler om å hjelpe og dele med andre, samt følge beskjeder og regler.

Den tredje ferdighetsdimensjonen er selvkontroll, som dreier seg om hvordan barnet klarer å håndtere de følelsene som skal uttrykkes (Ogden, 2015, s. 247). Igjennom selvkontroll lærer barn å tilpasse seg andre barns forslag og å vente på tur. Barnet blir også kjent med sosiale

verdier, handlinger og holdninger. Videre vil dette føre til at barnet blir bedre til å tolke den sosiale delen av virkeligheten, og kunne vurdere sine egne handlinger ut i fra andres reaksjoner (Lamer, 2014, s. 27).

Selvhevdelse er den fjerde ferdighetsdimensjon som handler om å uttrykke behov og meninger, som for eksempel når barnet prøver å få respekt fra andre, oppmerksomhet eller bli forstått. Ferdigheter innenfor selvhevdelse handler om å si noe positivt om andre, men også en selv, ta initiativ og å uttrykke positive og negative følelser (Ogden, 2015, s. 246). I barnehage sammenheng mener Lamer (2014, s. 27) at viktigheten ved selvhevdelse er å styrke og ivareta det enkelte barnets mulighet til å påvirke, gi uttrykk for meninger, delta i å utforme fellesskapet, få muligheten til selvbestemmelse, respekt og anerkjennelse.

Den siste ferdighetsdimensjonen innenfor sosiale ferdigheter er ansvarlighet. For barn handler blant annet ansvarlighet om å holde regler og å være til å stole på. Dette kan være å be andre om hjelp og å be om lov til å gjøre noe. Om barn skal klare å utvikle slike ferdigheter, må de få mulighet til å ansvarlig gjøre egne aktiviteter og å få ha ansvar. En forutsetning for ansvarlighet vil være tillit, som innebærer at en klarer å stole på barnet og at det klarer å ta ansvar (Ogden, 2015, s. 247-248).

2.3 Barnehagelærerens kompetanse for å sikre kvalitet i barnehagen

Kvalitet blir knyttet til at barn skaper og tilegner seg en kultur sammen med andre. Dette vil være en prosess som består av følelsesmessig og sosialt møte med andre. Det selvbildet og opplevelsen et barn har av seg selv, vil gjenspeile seg i de erfaringene barnet har sammen med andre (Haugen, 2005, s. 41). Om en utvikling skal kunne bestå av kvalitet, vil en forutsetning være, at utviklingen er med på å påvirke de ansattes væremåter og handlinger, samt verdier og holdninger. Dette kaller Kvistad og Søbstad (2005, s. 111) for kompetanseutvikling. De mener at kompetanseutvikling handler om å reflektere over egne handlinger, samt det å ha en bevissthet når det kommer til å se barnet. Med andre ord kan vi si at en annen forutsetning for kvalitetsutvikling i barnehagen, er utvikling og bevisstgjøring av personalets kompetanse (Kvistad og Søbstad, 2005, s. 125-126).

Innenfor kompetanseutvikling har vi 5 ulike delområder som er faglig kompetanse, didaktisk kompetanse og sosial kompetanse, endrings- og utviklings kompetanse og til slutt yrkesetisk

kompetanse (Kvistad & Søbstad, 2005, s. 114). Disse delområdene er med på å vise hvor omfattende og komplekst vår kompetanse er, når det kommer til arbeid med barn i barnehagen. Vi har ikke samme styrke på alle de ulike kompetanseområdene, noe som Kvistad og Søbstad (2005, s. 124) mener kan være med på at en kan klare å utfylle hverandre med de sterke sidene vi har. Personalet er en viktig ressurs og deres kompetanse vil være avgjørende for kvaliteten i barnehagen (Kvistad & Søbstad, 2005, s. 126).

2.4 Relasjoner

Relasjoner som baseres på tillit, omsorg og forståelse mellom de ansatte og barna, vil ifølge Webster-Stratton (2012, s. 57) være med på å bygge et grunnlag for å styrke barnets motivasjon og samarbeidsvilje. I tillegg vil denne relasjonen støtte opp på barnets utvikling og de emosjonelle og sosiale ferdighetene. Dermed mener hun at det vil være viktig at barnehagepersonalet gjør en innsats for å klare å bygge en positiv utvikling til dem de har ansvar for. Broberg, Hagstrøm og Broberg (2014, s. 238) påpeker at det er pedagogen som har ansvaret for å utvikle et samspill sammen med barnet og legge til rette for å skape en relasjon som er tillitsfull. En trygg tilknytning er noe som utvikler seg over tid, gjennom relasjoner som er kjærlige og stabile (Schibbye & Løvlie, 2017, s. 84).

Om et barn skal klare å være i ulike relasjoner, samtidig som det skal få en positiv effekt ut av det, vil det være nødvendig med sosial kompetanse. Om barnet har mangel på denne kompetansen, vil det være utfordrende i relasjoner både hos andre barn og de voksne. For at en skal klare å videre utvikle og vurdere den sosiale kompetansen hos barnet må en sette relasjoner og samspill i fokus (Drugli, 2008, s. 80-81). For at en skal klare å skape gode relasjoner til et barn tar Killèn (2017, s. 143-144) for seg ulike elementer som vil være viktige. Dette er blant annet å synliggjøre, anerkjenne og trygge barnet, hjelpe barnet med å regulere følelser, bevisstgjøre barnet på rettigheter, samt det å ta hensyn til andre mennesker.

Alle gode relasjoner er bygd på tillit. Dette blir skapt etter hvert som barnet forstår at du er der for dem, og at du vil gjøre alt for å hjelpe dem. Barn som har ulike atferdsproblemer trenger mye mer støtte, omsorg og oppmerksomhet for at de skal klare å stole på den voksne (Webster-Stratton, 2005, s. 60). Webster-Stratton (2012, s. 72) påpeker derfor at barnehagelærerne i barnehagen blir viktige rollemodeller for barna, samtidig som de kan ha stor innflytelse på barnets fremtid, ved at de skaper relasjoner til dem. Når man viser omsorg

overfor et barn formidler man viktige sosiale ferdigheter som barnet vil kunne lære av, og som er med på å styrke barnets emosjonelle utvikling, selvfølelse og en opplevelse av læring (Webster-Stratton, 2012, s. 72)

Størksen (2018, s. 101) hevder at barnehagelærere som tar i bruk den autoritative stilen har gode og bedre sjanser for å klare å veilede barnet til positiv atferd. Dette er på bakgrunn av at den voksne inngår i varme og trygge relasjoner sammen med barnet, i tillegg til at de bruker tydelige grenser i det daglige arbeidet. Dermed klarer barnehagelæreren å fremme selvkontroll, selvheldelse, samarbeid, empati og ansvarlighet hos barnet. Å inngå i trygge relasjoner hos de voksne blir den første byggesteinen for at barnet skal klare å gå inn i positive relasjoner med de andre barna i barnehagen (Størksen, 2018, s. 100).

2.5 Lek og samspill

Det er igjennom opplevelser og erfaringer barn lærer, samtidig som samspill med andre mennesker vil gjøre slik at de klarer å tilegne seg verdier, normer og en sosial selvoppfatning. Kvaliteten på relasjonene i dette samspillet vil være avgjørende for den sosiale utviklingen, når det kommer til utvikling av de ferdighetene som forventes av barnet (Brostrøm, 2000, s. 19). Lek for barn er en opplevelse av å føle glede og å ha det bra (Kibsgaard, 2018, s. 353). I tillegg er leken en viktig og grunnleggende del av barnets liv (Wolf, 2014, s. 115). Mange barn opplever uheldigvis å være alene i barnehagen, og det vil derfor være viktig å legge til rette for lekende samspill mellom barn, men også barn- voksne (Pape, 2013, s. 54). Dette vil da kunne føre til økning av barnet sine muligheter for å kunne delta i lek. Videre skriver hun at det å høre til i et fellesskap, vil ha en stor betydning for barnets opplevelse av det som blir sett på som den gode barndom. Lignende står det også i Rammeplanen for barnehagen, hvor det står at alle barn skal få erfare det å ha en følelse av at en betyr noe i fellesskapet, samtidig å være i et positivt samspill med barn og voksne (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Om et barn ikke får mulighet til å være deltakende i lek, vil det heller ikke kunne lære seg de ferdighetene som trengs, for å mestre den (Ruud, 2010, s. 81-82).

Lek kan for noen barn være utfordrende, da de ikke alltid har forstått hvordan de skal gjøre det eller fordi de har dårlige erfaringer ved at de blir avvist. Dette er på bakgrunn av at mange av disse barna mangler lekeerfaringer og samspillsferdigheter (Kibsgaard, 2018, s. 363).

Dermed vil det ifølge Kibsgaard (2018, s. 363) være viktig med deltakende voksne i leken, slik at barnet får en viktig start for å klare å bygge samspillskompetanse og lekerfaringer. Drugli (2008, s. 78) påpeker at lek vil være en god og unik mulighet for å bygge positive relasjoner mellom barnet og den voksne. Dette er fordi at hun, i lek, mener det vil være de voksne som fremtrer på barnets premisser, og det vil være barnet som legger føringer for samspillet. Lignende hevder Størksen (2018, s. 101) som skriver at den voksnes deltakelse i lek gir mulighet til å blant annet anerkjenne barnets ideer, tanker og interesser. En kan bli kjent med barnet på en positiv måte og bidra til positive opplevelser, relasjoner og kommunikasjon. Om den voksne ikke er deltakende, kan den være en tilskuer. Voksne som tilskuere i leken kan føre til at en får kjennskap til interessene barnet har og hva det er opptatt av, men også få innsikt i samspillet og relasjonene til hverandre, og kunne se deres kompetanser og sårbarheter (Wolf, 2014, s.118). Det er igjennom lek barnet utvikler seg som menneske og det er igjennom lek man bygger grunnlaget for livslang læring (Kibsgaard, 2018, s. 366).

For at en skal oppleve trygghet, mestring og trivsel, vil vennskap ha en stor betydning. Barn som leker sammen over tid i barnehagen har denne muligheten for å kunne utvikle vennskap (Pape, 2013, s. 56). Igjennom handlinger med andre skriver Pape (2013, s. 34) at barnet har muligheten til å bearbeide følelsesmessige opplevelser, samt uttrykke følelser. Barnet lærer seg også å beherske situasjoner som de ellers i hverdagen kan oppleve som vanskelige. Å klare å tilpasse seg sosialt og trives blir ifølge Størksen (2018, s. 85) sett på som en viktig byggestein for både utvikling og læring, men også i læringssituasjoner hvor det blir skapt sosiale bånd.

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

I denne delen av oppgaven skal jeg først presentere hvilken forskningsmetode jeg har valgt, for å finne svar på problemstillingen: «*På hvilken måte kan barnehagelæreren være med på å styrke barns sosiale ferdigheter*». Jeg skal også se på ulike fordeler og ulemper ved metoden jeg har valgt. Deretter skal jeg begrunne valg av informanter, og se på etiske vurderinger en må forholde seg til når en arbeider med forskning. Avslutningsvis skal jeg ta for meg oppgavens reliabilitet og validitet.

Ifølge Postholm og Jacobsen (2011, s. 41-42) kan vi skille mellom to ulike datainnsamlingsmetoder, som er den kvalitative og den kvantitative metoden. Ved kvalitativ metode er det vanlig å benytte observasjon og intervju, i motsetning til kvantitative metode hvor det er vanlig å innhente data ved bruk av spørreskjema. Hovedforskjellen i mellom disse metodene mener Christoffersen og Johannessen (2012, s. 17) er at den kvalitative metoden er mer fleksibel enn den kvantitative. Den kvalitative metoden kan ofte være ressurskrevende, og det vil dermed være viktig å begrense antall intervjuer, da det fort kan bli uoversiktlig og komplekst. Når man benytter seg av den kvalitative metoden har en som oftest et klart tema en vil få belyst, samtidig som denne metoden er mye mer åpen (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 42-43).

3.2 Intervju

Jeg har valgt å ta i bruk den kvalitative metoden, hvor jeg skal benytte meg av intervju. Intervjuet gjennomføres av meg, samtidig som det skal være individuelt. Dette ser Postholm og Jacobsen (2011, s. 68) på som en fordel, da en får etablert en relasjon mellom den som intervjuer og den som blir intervjuet, noe som igjen kan føre til en mer åpen samtale. Begrunnelsen for at jeg har valgt den kvalitative metoden og intervju, er fordi jeg vil komme mer i dybden på temaet, i tillegg til å få mer konkrete svar på hvordan barnehagelæreren kan være med på å styrke barns sosiale ferdigheter.

For å finne svar på problemstillingen har jeg som sagt valgt å ta i bruk intervju, hvor jeg på forhånd av intervjuet har laget en intervjuguide. Denne intervju guiden inneholder ulike spørsmål som jeg ønsker å stille for å finne svar på problemstillingen min, samtidig som det

vil være med på å bygge et utgangspunkt for samtalen. En intervjuguide vil ifølge Løkken og Søbstad (2013, s. 108) være med på å gi en mer fleksibel situasjon hvor intervjueren både kan endre på rekkefølgen av spørsmålene og stille oppfølgingsspørsmål. Jeg vil dermed bygge videre på det den intervjuede kommer med, slik at jeg har muligheten til å få tak i enda mer informasjon som vil være nødvendig for min oppgave.

Fordelen ved å ha et intervju hvor partene sitter ansikt til ansikt er blant annet at den intervjuede føler i større grad at det er vanskeligere å snakke usant (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 68). Dette fører igjen til en fordel for min oppgave som gjør at jeg kan få en større forståelse, og et tillitsfullt innblikk i hvordan barnehagelæreren jobber for å styrke barns sosiale ferdigheter. En annen fordel intervju kan ha mener Postholm og Jacobsen (2011, s. 68) er at en får muligheten til å observere ansiktsuttrykket til vedkommende og kroppsspråket, som fører til en dypere forståelse av temaet.

Selv om det finnes mange positive sider ved den kvalitative metoden og intervju, er det også negative sider. En negativ side kan være at den intervjuede ikke føler anonymitet. Om jeg som intervjuer ikke klarer å bygge opp et tillitsforhold, kan dette være med på å føre til at den intervjuede er mer beskjeden i det den sier og vil få frem (Postholm, & Jacobsen, 2011, s. 69).

3.3 Informanter

For å sikre kvaliteten av intervjuet valgte jeg informanter som har barnehagelærerutdanning, da dette er det jeg ser etter i problemstillingen min. Valget av informantene var tilfeldig hvor jeg hadde hovedfokus på å finne informanter som interesserte seg for temaet, i håp om å få mer utdypende svar. Jeg hadde valgt å intervju tre ulike barnehagelærere, men så at det ikke var nødvendig å ta med alle, da det igjennom det ene intervjuet ikke kom frem hvordan barnehagelæreren arbeidet med tema som jeg var interessert i. Intervjuet med barnehagelærer 1 hadde jeg avtalt lenge før selve intervjuet, hvor jeg hadde forklart oppgavens tema og problemstillingen på forhånd. Ved den andre informanten gikk jeg via styrer med informasjon, som skulle videre til en aktuell barnehagelærer i barnehagen.

Stedet hvor intervjuet befinner seg har også en innvirkning på hvordan en opptrer. Postholm & Jacobsen (2011, s. 81) hevder at det vil være viktig å tenke over hvor en har intervjuet, og at en bør velge en plass hvor den intervjuede føler at det er naturlig å være og snakke i. Dette

er fordi stedet en er på, kan kunne påvirke svar og forholdet mellom den intervjuede og den som intervjuer. Intervjuet gjennomførte jeg i barnehagelærers barnehage som er en trygg arena med tanke på læreren og temaet som blir tatt opp.

3.5 Etiske vurderinger

Når en skal arbeide med forskning, er det ulike etiske vurderinger en må forholde seg til. Dette handler blant annet om at den som intervjues skal kunne bestemme over sin egen deltakelse, samtidig som informantene skal gi uttrykkelig og frivillig samtykke til å delta (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 41). Intervjuene avtalte jeg en stund før selve intervju dagen slik at de fikk betenkningstid om de ville delta. I tillegg til dette ga jeg informantene et samtykkeskjema på selve intervju dagen som de skulle skrive under på. Christoffersen og Johannessen (2012, s. 41) skriver at vedkommende skal få muligheten til å trekke seg når som helst i løpet av intervjuet, uten at det skal få negative konsekvenser eller gi en følelse av ubehag. Dette vil da være viktig for meg å presisere for informantene før selve intervjuet starter.

Gjennom hele oppgaven skal informantene også holdes anonyme, noe som Christoffersen og Johannessen (2012, s. 46-47) hevder er et annet forskningsetisk prinsipp. Det innebærer at all informasjon som blir samlet inn skal bli presentert i anonymisert form og være taushetsbelagt. Det er også normalt å bruke pseudonymer i stedet for det ordentlige navnet til informanten. Dermed har jeg valgt igjennom min oppgave å kalle informantene for «barnehagelærer 1» og «barnehagelærer 2». All informasjon som blir samlet inn vil bli behandlet konfidensielt, som vil si at intervjuopptaket vil bli lagret på en båndopptaker, som ikke har internettilkobling. Intervjuet vil bli anonymisert, og opptakene vil bli makulert etter at oppgaven er levert.

3.6 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet handler om oppgavens pålitelighet, og at vi kan stole på det som kommer frem i undersøkelsen (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 129). Postholm og Jacobsen (2011, s. 129) mener at det vil være viktig at forskeren reflekterer over problemer som kan kunne oppstå igjennom forskningen. For at forskningen skal være pålitelig og troverdig vil måten jeg har innhentet informasjon på, spille en rolle. I forkant av intervjuet sendte jeg problemstillingen min og temaet for intervjuet til informantene. Jeg valgte å ikke sende inn intervjuguiden på forhånd av intervjuet, da jeg tror at dette kunne ha påvirket informantenes svar. Dette er på

bakgrunn av at informantene kunne ha svart ut i fra det som er «rett» når det kommer til å utvikle barns sosiale ferdigheter, og ikke ut i fra hvordan de arbeider med det i barnehagen. Under intervjuet brukte jeg også en lydopptaker som trolig kan være med på å styrke oppgavens troverdighet, da jeg i etterkant kunne transkribere akkurat det informantene sa som gjør det enklere å fremstille resultatene i ettertid. I tillegg hadde jeg intervjuene i informantenes trygge miljø, samtidig som at jeg kunne gjøre situasjonen trygg, vennlig og imøtekommende med tanke på bruk av lydopptaker.

Validitet er forskningens gyldighet og hvor relevant dataen er for å representere fenomenet (Christoffersen & Johannesen, 2012, s. 24). Det som kan være gyldigheten for oppgaven min, er at de jeg har intervjuet har en barnehagelærerutdanning, noe som vil ha en stor betydning da det nettopp er barnehagelærerens muligheter for å styrke barns sosiale ferdigheter. Igjennom intervjuguiden min brukte jeg også spørsmål som er relevante for fenomenet jeg ønsker å undersøke, noe som jeg ser på som viktig da spørsmålene har som hensikt å undersøke det jeg faktisk skal undersøke.

4.0 Presentasjon av resultat og drøfting

I denne delen av oppgaven skal jeg ta for meg de viktigste funnene fra intervjuene jeg har gjennomført. Da jeg har valgt ut det jeg ser på som viktigst og mest relevant for å finne svar på problemstillingen min, vil det dermed være noe av datamaterialet som ikke kommer frem i besvarelsen. Jeg har valgt å knytte sammen funnene og drøftingsdelen, hvor jeg skal drøfte mine funn ut i fra teorien jeg tidligere har belyst. Til å begynne med skal jeg se på sammenhengen mellom sosial kompetanse og sosiale ferdigheter, før jeg går mer inn på de ulike funnene som jeg har valgt å trekke frem. Igjennom denne delen skal jeg da svare på problemstillingen min «*På hvilken måte kan barnehagelæreren være med på å styrke barns sosiale ferdigheter?*».

4.1 Sammenhengen mellom sosial kompetanse og sosiale ferdigheter

For at en barnehagelærer skal klare å styrke barns sosiale ferdigheter, kan det tenkes at det å ha en forståelse av hva sosial kompetanse er, og hva sosiale ferdigheter er, kan kunne ha en stor betydning for hvordan en vil arbeide med det i barnehagen. I tillegg kan det forstås som at sosial kompetanse og sosiale ferdigheter har en sammenheng, da Ogden (2015, s. 243) skriver at de sosiale ferdighetene er en viktig byggestein i den sosiale kompetansen. I tillegg må man ifølge Lamer (1997, s. 41) ha ulike sosiale ferdigheter som er hensiktsmessige i ulike situasjoner, for at man skal klare å vise høy sosial kompetanse. Ut i fra dette kan det dermed bety at man trenger ulike sosiale ferdigheter, for at en skal klare å ha sosial kompetanse, som også gjør at man klarer å være i samspill sammen med andre uten at det skal få et mislykket utfall.

Sosial kompetanse blir i fra begge barnehagelærerne presentert som å hjelpe barnet til å gjøre gode handlinger for hverandre, i tillegg til å se andre sitt behov, og forstå at andre enn en selv også har behov. Barnehagelærer 1 utdyper dette ved å si «*i forhold til her da i barnehagen og de minste, så handler det mest om hvordan vi skal få barna til å bli dugende personer der fremme, slik at de fungerer i et samfunn*». For at vi skal klare dette, hevder hun at en forutsetning vil være at vi står frem som gode forbilder fremfor barna. For at barnet skal få en allsidig utvikling, påpeker rammeplanen for barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 17-18) at de ansatte i barnehagen skal være med på å skape trivsel, tilhørighet og trygghet. De skal også veilede barna i leken, slik at det ikke skal få et negativt samspillsmønster. Et

inkluderende fellesskap, ta barns perspektiv, følge opp og anerkjenne vil også være viktig for at barnet skal få en allsidig utvikling.

Arbeidet med sosial kompetanse foregår på ulike måter i de to ulike barnehagene, hvor blant annet barnehagelærer 2 har tatt i bruk prosjektet «steg for steg». Her er fokuset på følelsene vi har, hvor det blir brukt ulike plansjer som representerer de ulike følelsene. Noe lignende bruker også barnehagelærer 1 sammen med barna, men de jobber ikke innenfor prosjektet. Deretter skal barna få lov til å tolke det de ser, før de snakker rundt følelsene som de ser. Når barna vet hva de ulike følelsene betyr, kan det tenkes at det er enklere for dem å uttrykke negative og positive følelser. Dette er noe Ogden (2015, s. 246) trekker frem i det han definerer som selvhevdelse, også kalt den fjerde ferdighetsdimensjonen. Hensikten med disse plansjene er at barna skal få kjennskap til de ulike følelsene som vi har, og sette ord på dem. Dette kan være viktig for at barn skal klare å vise empati fremfor andre barn, da det handler om å ha respekt for andre sine følelser (Ogden, 2015, s. 244). Det kan derfor tolkes som at det å ha en forståelse av de følelsene vi har, kan være med på å hjelpe å ha respekt for andre menneskers følelser.

4.1.1 Små grupper og voksentetthet

Igjennom spørsmålet om hvordan barnehagelæreren kan tilrettelegge for at barn skal få utvikle sine sosiale ferdigheter, så var det små grupper og voksentetthet som ble satt i fokus. Det var særlig lek- og samspills grupper som ble trukket frem, hvor blant annet barnehagelærer 1 sa «*det er jo at du legger til rette for lek og samspill i små grupper*». I tillegg fortalte barnehagelærer 2 at de var tettere på barn som hadde mer utfordringer enn andre ved å fortelle «*vi er veldig tett på og nede på gulvet*». Grunnen til dette kan trolig være for at i lek- og samspills grupper så lærer barn av hverandre, og den voksne som er tett på barnet vil stå frem som en rollemodell for det. Dette kan også bekreftes av Webster-Stratton (2013, s. 85-86) som skriver at det vil være nødvendig å stå frem som gode rollemodeller for at barn skal klare å utvikle de sosiale ferdighetene. Bakgrunnen for dette er at igjennom lek, vil barnet lære de sosiale ferdighetene og relasjonsferdighetene. Ulike krav som stilles til den voksne for at barna skal klare å utvikle og lære dette, er at den voksne for eksempel har respekt for barnet, gir komplimenter og samarbeider. Barnehagelærer 1 ser også på dette som viktig, da hun forteller at det er igjennom bekræftelse barn lærer å være empatiske, som også er en av de ulike ferdighetsdimensjonene.

Da lek ifølge Kibsgaard (2018, s. 363) kan være utfordrende for noen barn, på grunn av at de ikke har en forståelse av hvordan de leker, eller at de har erfaringer med å bli avvist, kan det kunne tenkes at lek- og samspills grupper er viktig. Dette vil være positivt for disse barna, da de vil kunne utvikle sosial kompetanse og sosiale ferdigheter, slik at de får gode lekeerfaringer som gjør at de klarer å fungere sammen med andre barn, uten å få et uheldig utfall. Barnehagelærer 1 mener også at lek- og samspillsgrupper vil være med på å gi gode erfaringer, da hun sier «*alle gruppene som vi har, lekegruppene der vi deler oss opp og er for eksempel to eller tre barn, der de skal leke i lag, der vi snakker om å dele, vente på tur og samarbeide*». I en slik leke- og samspills gruppe, vil voksentetthet også forstås som å ha en betydning. Dette er fordi at de som er i lekegruppen kan ha en egen voksen som er til stede og deltakende. Deltakende voksne i lek vil kunne gi gode muligheter for barnet til å klare å bygge lekeerfaringer og oppnå samspillskompetanse (Kibsgaard, 2018, s. 363). Deltakende voksne vil i tillegg gi muligheter til å anerkjenne barnet, samtidig som en blir kjent med barnet på en positiv måte og bidra til at det får positive opplevelser, kommunikasjon og relasjoner (Størksen, 2018, s. 101). På den andre siden kan en også være tilskuer til leken, da en kan fange opp interessene til barnet, relasjonene og samspillet mellom barna, og få muligheten til å se deres sårbarheter og kompetanser. Dette kan kunne sees på som viktig når en skal klare å styrke barns sosiale ferdigheter (Wolf, 2014, s. 118).

Barnehagelærer 2 presiserer at noen barn har flere utfordringer enn andre, og dermed ville grupper og voksne som er tett på være en gylden mulighet for å klare å styrke de sosiale ferdighetene. De arrangerer disse gruppene spesielt når de ser at barnet ikke klarer å vente på tur, utsette sine egne behov og mestre turtaking. At barnet har en voksen som den stoler på og har en god relasjon til, vil dermed kunne forstås som positivt. Webster-Stratton (2012, s. 57) mener at tillitsfulle relasjoner er med på å påvirke barnets samarbeidsvilje og motivasjon. Dette kan sees på som viktig når en skal klare å utvikle barns sosiale ferdigheter, da hun også påpeker at relasjonen vil være med på å styrke barnets utvikling, i tillegg til de sosiale ferdighetene (Webster-Stratton, 2012, s. 57).

For barn som sliter med selvkontroll vil de små gruppene også være en viktig faktor ifølge barnehagelærer 1. Dette ville føre til at barnehagelæreren kunne være med på å støtte barnet på en annen måte enn hva hun ville fått muligheter til i de større gruppene, samtidig som barnet ville finne ro i de aktivitetene som blir utført. Ved dårlig selvkontroll sier hun «*da må en hjelpe det barnet på den måten at det blir lek i små grupper, kanskje bare med et barn til, han*

sammen med et barn og en voksen». Å arbeide med selvkontroll i mindre grupper kan bety at barnet klarer å se at andre også har behov, som fører til at barnet lærer seg å tilpasse seg andre mennesker. Dette trekker også barnehagelærer 2 frem ved å si *«også har vi hatt lekegrupper, der vi ser barn som sliter ekstra med å vente på tur, utsette egne behov, og at vi har de i mindre grupper og er tettere på i forhold til når vi er hele avdelingen*». Lamer (2014, s. 27) kan bekrefte dette da hun skriver at arbeid med selvkontroll, vil føre til at barnet klarer å vente på tur og tilpasse seg andres forslag. Ut i fra dette kan det dermed tolkes som at små grupper vil gi en positiv effekt til de barna som trenger litt ekstra hjelp i hverdagen.

Ut i fra dette kan det dermed forstås som at tilretteleggelse, i grupper, for barn som strever med å mestre de sosiale ferdighetene er viktig. Dette kan blant annet bekreftes av Pape (2000, s. 20-21) da hun skriver at miljøets tilretteleggelse for at det enkelte barn skal får utvikle sitt potensial, vil være viktig for den sosiale kompetansen. Dette kan forstås som at tilretteleggelse i grupper vil være en forutsetning for at barn skal få utvikle sitt potensial og ferdigheter, da det er grupper barnehagelærer 1 og 2 setter i fokus. På den andre siden kan det være utfordrende å tilrettelegge for at barn skal få utvikle sine sosiale ferdigheter, da man ofte undervurderer den betydningen sosial kompetanse har, for at barn skal kunne mestre det som skjer i det daglige (Lamer, 2014, s. 8). Dette kan trolig bety at man ikke tar barns sosiale kompetanse og sosiale ferdigheter alvorlig nok, og dermed ikke legger nok merke til de barna som sliter med å mestre det som skjer i det dagligdagse, før det kanskje har gått for lang tid. Det positive er at Lamer (1997, s. 19) trekker frem at man har blitt bedre på å se viktigheten av den sosiale utviklingen til barnet. I tillegg har man blitt mer fokusert på viktigheten av at barn blir integrert og verdsatt i barnehagen, når det kommer til det sosiale miljøet.

4.1.2 Varmegrensesettende voksne og relasjoner

For at man skal klare å styrke barns sosiale ferdigheter, kan det tolkes som at gode relasjoner er viktig, i tillegg til å være en varmegrensesettende voksen, som også er kalt den autoritative stilen. Når en går ut i fra den autoritative stilen, vil man ifølge Størksen (2018, s. 101) kunne ha større sjanser for å veilede barnet i den retningen som gjør at barnet får positiv atferd. Dette utdyper hun ved å skrive at disse sjansene vil føre til at en utvikler varme og trygge relasjoner til barnet, samtidig som en bruker tydelige grenser i det arbeidet som blir utført i barnehagen. Barnehagelærer 2, mener også at det å ha god relasjon til et barn vil ha en viktig faktor for å vite hva barnet trenger. Dette utdyper hun ved å si *«og da er det ofte jeg som vet*

hva de må jobbe med, eller hva de er god på og hva vi må løfte opp». Å være tydelige varmegrensettende voksne sier barnehagelærer 1 også er viktig for å utvikle barns sosiale ferdigheter. Ut i fra dette kan det bety, at for hard grensesetting kan kunne føre til usikkerhet blant barnet, som igjen fører til at en ikke klarer å bygge den relasjonen som er nødvendig for å styrke de sosiale ferdighetene hos barnet. Relasjoner og varmegrensettende voksne kan dermed sees på som viktig i denne sammenhengen.

For harde grenser kan forstås som et negativt utfall for barnet, da dette er noe barnehagelærer 1 trekker frem ved å si *«for hvis du setter for harde grenser til et barn du ikke kjenner så godt, så kan det barnet bli veldig usikkert, utrygt og redd. Det er ikke sikkert det er det beste for barnet»*. Ut i fra dette kan det tolkes som at relasjonen en har til barnet og grensene en setter for det, vil kunne påvirke utviklingen for de sosiale ferdighetene. Om en ikke har gode relasjoner til et barn, kan det også tenkes at barnet får en negativ oppfatning over hvordan man skal være sammen med andre, når det da har fått opplevd dette selv sammen med andre. Et perspektiv på relasjoner Webster-Stratton (2012, s. 72) tar for seg er at vi som barnehagelærere er viktige rollemodeller, samtidig som vi kan ha en stor innflytelse på fremtiden til barnet. Dette er et perspektiv som kan bli sett på som verdifullt i arbeidet med barn, da det kan tolkes som at vi er med på å forme fremtiden til barnet, ut i fra de holdningene vi har til det.

For at barn skal klare å inngå relasjoner som gir en positiv effekt med andre barn i barnehagen, hevder Størksen (2018, s. 100) at den viktigste byggesteinen vil være at barnet klarer å gå inn i trygge relasjoner sammen med den voksne. En annen forutsetning for positiv effekt, mener Drugli (2008, s. 80-81) er den sosiale kompetansen. Dette er fordi at mangel på denne kompetansen vil kunne føre til utfordringer i relasjonene, hos både barn og voksne. Det kan derfor tenkes at barns møte med den voksne, vil spille inn på hvordan en vil utvikle seg videre, da det kan tolkes som at de trygge relasjonene hos den voksne, vil kunne sette utgangspunkt for hvordan barnet vil betro seg til andre. Dette er noe barnehagelærer 2 også påpeker da hun sier at relasjoner har noe med hvordan barna blir møtt, og hvilken interesse vi velger å vise fremfor dem når det kommer til tillit og støtte i de utfordringene som oppstår rundt barnet. Broberg, Hagstøm og Broberg (2014, s. 238) skriver også at det er pedagogen som har ansvar for å danne en tillitsfull relasjon sammen med barnet.

4.1.3 Kvalitet og kunnskap

For at barn skal kunne utvikle sine sosiale ferdigheter kan det kunne tenkes at kvaliteten i arbeidet, og personalets kunnskap vil spille en stor rolle. Dette er noe som barnehagelærer 1 også ser på som viktig, og påpeker dette avslutningsvis i intervjuet ved å si «*det eneste jeg tenker er veldig viktig er at de voksne tar det ansvaret selv. For det er ikke barna sitt ansvar, det er vårt ansvar*». Det kan forstås som at når de ansatte har kvalitet i arbeidet, og den kompetansen som trengs for å styrke barns sosiale ferdigheter, så vil dette gi gode fordeler til barna. Dermed kan det tenkes at kompetanseutvikling er viktig, noe som Kvistad og Søbstad (2005, s. 111) gjør rede for. Dette handler om at utviklingen påvirker de ansattes verdier og holdninger, men også deres væremåter og handlinger. Det vil også være viktig å være bevisst når det kommer til å se det enkelte barn, samtidig som det er viktig å reflektere over de handlingene en gjør. Kvistad og Søbstad's teori om kompetanseutvikling kan tolkes i flere retninger når det kommer til barnehagelærerens kraft til å styrke barns sosiale ferdigheter.

På den ene siden kan det tolkes som at kvalitet og kompetanseutvikling vil kunne føre til at en er mer bevisst på hvordan en tilrettelegger og utfører oppgaver i barnehagen, da de påpekte at denne utviklingen ville være med på å reflektere over egne handlinger. Den positive effekten dette kan kunne ha for barn, er at en ved kompetanseutvikling har en mer forståelse for barn som har utfordringer ved å mestre de ulike sosiale ferdighetene. Når en da reflekterer over handlingene en gjør, kan det trolig bety at en legger merke til hva som er bra og hva en kan gjøre enda bedre for disse barna. Barnehagelærer 1 påpeker at «*det er viktig at vi som jobber i barnehagen, har en kompetanse og en faglighet i bunn, som gjør at vi er trygge til å snakke høyt om disse tingene*» og «*det er viktig å henge med på forskning og alt som berører utvikling for å forstå alt som skjer*». Å være oppdatert og stadig utvikle kompetansen en har, kan derfor tolkes som en viktig forutsetning for at vi som arbeider i barnehagen skal klare å forstå barn og deres situasjon, slik at vi kan gjøre det som er det beste for barnet. Lignende påpeker også Midthassel, Bru, Ertesvårg og Roland (2012, s. 11) som skriver at man må ha kunnskap for å ha et godt læringsmiljø. For at man skal klare dette skriver de at man må ha kunnskap om sårbare forhold og utviklingen av disse forholdene, kunnskap om å hjelpe barn som trenger det, og sist men ikke minst ha en forståelse av sosial samhandling. Om en klarer å opprettholde denne kunnskapen vil barnet få en følelse av trygghet og det å bli sett.

På den andre siden kan det tolkes som at kvalitet og kompetanseutvikling kan være utfordrende på et visst nivå. Dette er fordi Kvistad og Søbstad (2005, s. 124) hevder at vi som

arbeider i barnehagen ikke kan ha den samme styrken på de ulike kompetanseområdene. Dette forutsetter at vi er gode medarbeidere som samarbeider og hjelper hverandre, i tillegg til å utfylle hverandre med de sterke sidene vi har, for å oppnå god kvalitet i barnehagen. *«Så det er jo liksom, barnehagen er jo, for de første årene, det er jo der de utvikles raskest og mest. Så derfor er det så utrolig viktig at det er de flinkeste pedagogene som jobber i barnehagene. For det er der grunnlaget blir lagt»*. Dette er noe barnehagelærer 1 trekker frem, og kan tolkes som at hun mener at det vil være viktig med samarbeid, da hun også sier *«selvfølgelig er du avhengig av foreldrene på den siden, for du får ikke til noe uten et godt samarbeid med foreldrene, og det kan være utfordrende nok det, for vi er jo forskjellige»*. Om vi har den kompetansen som skal til for at barna skal få mest mulig positiv effekt når det kommer til utvikling av de sosiale ferdighetene, så kan dette være med på å overbevise foreldre om hva som er det beste for deres barn, om det skal være problemer ved samarbeidet.

Ut i fra dette kan man si at utviklingskompetanse og kvalitet i barnehagen er en svært viktig forutsetning for at barnehagelæreren skal være med på å styrke barns sosiale ferdigheter. En viktig ressurs i barnehagen er personalet og deres kompetanse, som også vil være avgjørende for den kvaliteten en har i barnehagen (Kvistad & Søbstad, 2005, s. 126). De erfaringene barna får igjennom sitt liv vil være med på å utforme deres selvbilde og opplevelsen de har av seg selv (Haugen, 2005, s. 41). I denne sammenheng kan det tolkes som at gode verdier og holdninger, og bevissthet på de handlingene en utfører vil være med på å gi barna positive erfaringer igjennom livet. Dette vil igjen kunne føre til at de utvikler gode sosiale ferdigheter.

5.0 Avslutning

Igjennom denne oppgaven ønsket jeg å finne svar på problemstillingen «*På hvilken måte kan barnehagelæreren være med på å styrke barns sosiale ferdigheter?*». For å klare dette valgte jeg å ta i bruk den kvalitative metoden, hvor jeg benyttet meg av en intervjuguide. Jeg intervjuet tre informanter som var barnehagelærere, men på grunn av interessen og kunnskapen om temaet, valgte jeg å bare ta for meg to av intervjuene jeg hadde. Igjennom intervjuene ønsket jeg å finne ut hvordan de arbeidet med de sosiale ferdighetene til barna. Avslutningsvis har jeg drøftet funnene mine, i lys av teorien som jeg har valgt ut.

Det har kommet frem at sosial kompetanse og sosiale ferdigheter er svært viktig for at barn skal kunne fungere i det samfunnet som vi lever i. Vi trenger dette for at vi skal klare å samhandle, kommunisere, fungere, se behov, skape vennskap og for å få gode opplevelser. Barnehagen er en arena som har gode muligheter for å klare å være med på å styrke de sosiale ferdighetene til barna, men det kreves tilretteleggelse av miljøet for at det skal kunne skje.

Små grupper og voksentetthet er en mulighet som har kommet frem, som barnehagelæreren har for å klare å styrke barns sosiale ferdigheter. Dette er på bakgrunn av at lek- og samspillgrupper og voksentetthet kan være en god læringsarena hvor barnet får oppfølging, en rollemodell med gode holdninger, samtidig som barnet blir skjermet for det som kan være utfordrende. En annen fordel for barnet vil være at en får positive lekeerfaringer som barnet kan ta videre med seg i samspill sammen med andre barn og voksne.

Varmegrensesettende voksne og relasjoner vil også være en måte som gjør at barnehagelæreren klarer å styrke de sosiale ferdighetene til barnet. Dette er fordi at det kan forstås som at det er relasjonene som bygger grunnlaget for mulighetene en har til å utvikle ferdighetene. Hvor gode relasjoner en har til et barn, vil være med på å bestemme hvor mye grenser en kan sette for barnet, som også er de varmegrensesettende voksne, også kalt den autoritative stilen. Gode relasjoner og varmegrensesettende voksne vil ha en fordel når en skal utvikle de sosiale ferdighetene, da det kommer frem at det er da man vet hva som må jobbes med, hva som må forbedres og hva barnet er god til.

Kunnskaper om temaet, og kvalitet i barnehagen blir også sett på som viktig da en skal klare å styrke barns sosiale ferdigheter. Dette er på bakgrunn av at en vil klare å ha en bedre

forståelse av hvordan en oppfatter barnet, når en stadig utvikler den kompetansen en har og reflekterer over egen praksis. En står ikke alene om å utvikle kompetanse og det kan være vanskelig å være oppdatert på alt som skjer, derfor er det viktig at vi som en gruppe står sammen og hjelper hverandre.

Interessen min for dette temaet er stort og jeg føler at ved denne oppgaven fikk jeg en større oppklaring for mulighetene vi har for å styrke barns sosiale ferdigheter. Da jeg i praksis synes det var utfordrende å arbeide med det barnet som trengte ekstra oppfølging, synes jeg dette var en nyttig oppgave å skrive, og noe som jeg vil ta med meg videre. Det jeg ville ha gjort annerledes til neste gang, er å gå enda mer i dybden på spesifikke vansker som utfordrer de sosiale ferdighetene, men som jeg håper å få muligheten til, i masteren jeg ønsker å ta til neste år. Det ville også vært interessant å sett på tilstanden i barnehagen, når det kommer til å ha god nok kunnskap og kompetanse innenfor dette temaet.

Litteraturliste

- Broberg, M., Hagstôm, B., & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen: Hva betyr trygghet for lek og læring?* Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Brostrôm, S. (2000). *Sosial kompetanse og samvær – vi er venner, ikke sant?* Oslo: Kommuneforlaget AS
- Cartledge, Gwendolyn., & Kleefeld, James. (1996). *Jo mere vi er sammen: hvordan lære barn sosiale ferdigheter.* Oslo: NKS-forlaget
- Christoffersen, L., & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene.* Oslo: Abstrakt forlaget AS
- Drugli, M. B. (2008). *Barn som vekker bekymring.* Cappelen Damm AS
- Haugen, S. (2005). Det dialogiske. Haugen, S., Løkken, G., & Røthle, M. (Red.). *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger.* Oslo: Cappelen Akademisk Forlag
- Kibsgaard, S. (2018). Den livsviktige leken. Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M. B. (Red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis (2utg.).* Bergen: Fagbokforlaget
- Killèn, K. (2017). *Forebyggende arbeid i barnehagen.* Oslo: Kommuneforlaget AS
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: innhold og oppgaver.* Oslo: Pedlex
- Kvistad, K., & Søbstad, F. (2005). *Kvalitetsarbeid i barnehagen.* Oslo: Cappelen Akademisk Forlag

- Lamer, K. (1997). *Du og jeg og vi to! Om å fremme barns sosiale kompetanse*. Oslo: Universitetsforlaget
- Lamer, K. (2014). *Dette vet vi om barnehagen: sosial kompetanse*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget AS
- Schibbye, A. L. L., & Løvlie, E. (2017). *Du og barnet: Om å skape gode relasjoner med barn*. Oslo: Universitetsforlaget
- Midthassel, U. V., Bru, E., Ertesvåg, S. K., & Roland, E. (2011). Sårbare barn i barnehage og skole. Midthassel, U. V., Bru, E., Ertesvåg, S. K., & Roland, E. (Red.). *Sosiale og emosjonelle vansker: Barnehagens og skolens møte med sårbare barn og unge*. Oslo: Universitetsforlaget
- Ogden, T. (2015). *Sosial kompetanse og problematferd blant barn og unge*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Pape, K. (2000). «Æ trur dem søv» *Om aktive voksne og sosial kompetanse i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget AS
- Pape, K. (2013). *Jakten på den gode barndom: Lekende og inkluderende miljøer i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget AS
- Postholm, M. B., & Jacobsen, I., D. (2011). *Læreren med forskerblick: Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS
- Ruud, E. B. (2010). *Jeg vil også være med: Lekens betydning for barnas trivsel og sosiale læring i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm AS
- Størksen, I. (2018). Sosial utvikling. Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M. B. (Red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis (2utg.)*.

Bergen: Fagbokforlaget

Vedeler, L. (2007). *Sosial mestring i barnegrupper*.

Oslo: Universitetsforlaget

Vetland, B. (2013). *Oppvekst. Kommunikasjon og samhandling*.

Kristiansand: Gyldendal Norsk Forlag. Hentet fra:

http://web2.gyldendal.no/nyhetsbrev/yfi/hs/pdf/bua_kap2S.pdf 10.12.18

Webster-Stratton, C. (2005). *Hvordan fremme sosial og emosjonell kompetanse hos barn*.

Oslo: Gyldendal Akademisk

Webster-Stratton, C. (2012). *Utrolige lærere: Hvordan fremme barns sosiale, emosjonelle og faglige ferdigheter i skole og barnehage*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Webster-Stratton, C. (2013). *Utrolige småbarn: En veileder til småbarnets oppdagelsesferd i livet*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Wolf, K., D. (2014). *Små barns lek og samspill i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget

Vedlegg 1: Samtykkeskjema

Høgskulen
på Vestlandet

Mona Kristin Dalaker Sjursen
Barnehagelærerstudent
HVL, Campus Stord

Stord, 27.10.2018

Til styrer v/

Forespørsel om gjennomføring av intervju

I forbindelse med bacheloroppgaven jeg skal skrive skoleåret 2018/2019, ber jeg om samtykke til å bruke en av de ansatte v/ _____ som en av mine informanter. Jeg ønsker å intervju en barnehagelærer på 0 – 3 års avdeling.

Temaet jeg skal skrive om i bacheloroppgaven min er barn sine sosiale ferdigheter, og problemstillingen min er: ”På hvilken måte kan barnehagelæreren være med på å styrke barns sosiale ferdigheter?”.

All informasjon som blir samlet inn vil bli behandlet konfidensielt, som innebærer at intervjuopptaket vil bli lagret på en båndopptaker, som ikke har internettilkobling. Intervjuene vil bli anonymisert, og opptaket vil bli makulert etter at oppgaven er levert.

Dersom du har nærmere spørsmål, ta gjerne kontakt.

Med vennlig hilsen

Mona Kristin Dalaker Sjursen

Tlf:

Mail:

Sted

Signatur

Dato

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervju guide

1. Hva legger du i begrepet sosial kompetanse?
2. Hvordan arbeider dere med barns sosiale kompetanse?
3. Hva legger du i begrepet sosiale ferdigheter?
 - Hvordan arbeider dere med samarbeid?
 - Hvordan arbeider dere med selvhevdelse?
 - Hvordan arbeider dere med selvkontroll?
 - Hvordan arbeider dere med empati?
 - Hvordan arbeider dere med å ansvarlig gjøre barna?
4. Hvordan tilrettelegger du for at barn skal få utvikle sine sosiale ferdigheter?
5. På hvilken måte tror du relasjonen mellom barnehagelæreren og barnet spiller inn, for at en skal klare å utvikle barns sosiale ferdigheter?
6. Hvilke muligheter mener du lek har for å styrke barns sosiale ferdigheter?
7. Annet?